

Overzicht gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening - GECORO

Door de invoering van het decreet ruimtelijke ordening moeten alle gemeenten een adviescommissie voor ruimtelijke ordening oprichten. Deze adviescommissie moet advies geven over zaken rond ruimtelijke ordening zoals de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. In dit overzicht kan u meer lezen over de oprichting, de samenstelling en de werking van de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening.

Inhoud

1. De oprichting
2. De samenstelling
3. Waarover geeft de GECORO advies?
4. Hoe werkt de GECORO?
5. Enkele aandachtspunten

1. De oprichting

In 1999 trad het "decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening" in werking. Met dit decreet wou men de gemeenten een grotere verantwoordelijkheid geven inzake ruimtelijke ordening. Zo moet elke gemeente een eigen gemeentelijk structuurplan opmaken. In dit structuurplan worden de korte- en langetermijndoelstellingen voor de ruimtelijke ordening van de gemeente vastgelegd. Dit gemeentelijk structuurplan moet vervolgens uitgevoerd worden door gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (de opvolgers van de Bijzondere Plannen van Aanleg). Om de uitwerking van de plannen te begeleiden voorziet het decreet onder meer in de oprichting van een gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening (verder afgekort als GECORO).

De oprichting van een GECORO is verplicht in alle **gemeenten van meer dan 10.000 inwoners**. In gemeenten met minder dan 10.000 inwoners moet in principe ook een GECORO worden opgericht, doch deze kleine gemeenten kunnen een gemotiveerd verzoek indienen bij de Vlaamse regering om te worden vrijgesteld van deze verplichting. Indien de vrijstelling wordt toegestaan, wordt voor deze gemeenten de taak van de GECORO overgenomen door de Vlaamse planologische ambtenaar (een ambtenaar van het Vlaams gewest die de ruimtelijke plannen van gemeenten en provincies moet behandelen).

Ook volgens de oude wetgeving waren de gemeenten in principe verplicht een gemeentelijke adviescommissie op te richten. Meer dan de helft van de Vlaamse gemeenten heeft dat echter nooit gedaan. Omdat deze commissies echter een belangrijk orgaan zijn voor de democratische controle op het ruimtelijk beleid en voor een breder draagvlak voor een duurzaam ruimtelijk beleid, is het van groot belang dat vanuit belangenorganisaties mee bewaakt wordt dat alle gemeenten een GECORO oprichten. Het decreet voorziet immers geen duidelijke sanctie voor gemeenten die geen GECORO oprichten. Wel bestaat de mogelijkheid dat ruimtelijke plannen van de gemeente niet worden goedgekeurd of worden vernietigd door de Raad van State indien de gemeente haar wettelijke verplichting tot oprichting van een GECORO niet nakomt.

De GECORO wordt benoemd voor **zes jaar**. Het mandaat loopt samen met de politieke legislatuur. Na de huidige gemeenteraadsverkiezingen en de installatie van de nieuwe gemeenteraad, dient dan ook een nieuwe GECORO te worden samengesteld. Zolang er geen nieuwe GECORO is aangesteld, blijft de oude bestaan. Leden uit de oude commissie kunnen opnieuw worden benoemd.

De benoeming van de GECORO is een **bevoegdheid van de gemeenteraad**. De gemeenteraad beslist wie als leden, voorzitter en secretaris aangesteld worden. De benoeming moet wel worden goedgekeurd door de Vlaamse regering en dit na advies van de Bestendige Deputatie van de provincie. In de praktijk is deze goedkeuringsbevoegdheid gedelegeerd aan de Vlaamse minister voor ruimtelijke ordening.

Als het gevaar dreigt dat een gemeente de GECORO éézijdig wil samenstellen, bijvoorbeeld door bepaalde vertegenwoordigers van vooraanstaande maatschappelijke geledingen uit te sluiten, bvb, zonder een vertegenwoordiger van een milieu- of natuurvereniging, landbouwers, landeigenaars,... kan daartegen geprotesteerd worden bij de gemeenteraad (dus ook bij de politieke oppositie), bij de provincie en bij de Vlaamse minister.

Om een te grote versnippering van adviesraden tegen te gaan, kan – zeker in kleinere gemeenten – een **afstemming tussen de GECORO en de milieuraad** of een andere adviescommissie interessant zijn. Hoewel die mogelijkheid wettelijk niet voorzien wordt, is het perfect mogelijk dat een gemeente beslist om een afstemming of samenwerking tussen adviesraden te voorzien. Die samenwerking kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de samenstelling, maar bijvoorbeeld ook op de agendabepaling, het organiseren van een gezamenlijke toelichting bij een plan,...

2. De samenstelling

Het decreet ruimtelijke ordening bepaalt vooreerst het **aantal leden** van de GECORO. Dit ledenaantal is afhankelijk van de grootte van de gemeente:

- voor gemeenten van minder dan 10.000 inwoners moet de GECORO bestaan uit minstens 7 en maximum 9 leden;
- voor gemeenten die tussen de 10.000 en 30.000 inwoners tellen, moet de GECORO tussen 9 en 13 leden tellen;
- voor gemeenten die tussen de 30.000 en 50.000 inwoners tellen, moet de GECORO minstens 13 en maximaal 17 leden tellen;
- voor gemeenten met meer dan 50.000 inwoners moet de GECORO bestaan uit minstens 17 en maximaal 21 leden.

De verschillende zetels in de GECORO worden ingevuld door een effectief lid en een plaatsvervanger. Deze plaatsvervanger mag steeds in de plaats komen van het effectieve lid. Dit biedt de mogelijkheid om het werk te verdelen tussen de effectieve vertegenwoordiger en de plaatsvervanger.

Daarnaast bepaalt het decreet dat minstens één vierde leden, waaronder de voorzitter, "**deskundigen inzake ruimtelijke ordening**" moeten zijn. Noch in het decreet, noch in het betrokken uitvoeringsbesluit (besluit van de Vlaamse regering van 19 mei 2000) is bepaald wat moet verstaan worden onder "deskundige". Het is dus aan de gemeente om zelf te bepalen wat zij onder deskundige verstaat.

De overige leden van de GECORO zijn vertegenwoordigers van de "**voornaamste maatschappelijke geledingen**" binnen de gemeente. Volgens het uitvoeringsbesluit zijn er minstens 5 soorten verenigingen die een maatschappelijke geleding vertegenwoordigen, namelijk:

- milieu- en natuurverenigingen
- verenigingen van werkgevers of zelfstandigen
- vereniging van handelaars
- verenigingen van landbouwers
- verenigingen van werknemers

Dus vertegenwoordigers van andere belangrijke maatschappelijke geledingen kunnen zich ook kandidaat stellen bij het college van burgemeester en schepenen.

De gemeenteraad moet beslissen welke maatschappelijke geledingen worden opgeroepen om vertegenwoordigers voor de GECORO voor te dragen. De voorzitter en de secretaris worden voorgedragen door het College van Burgemeester en Schepenen.

Het uitvoeringsbesluit stelt het minimaal aantal maatschappelijke geledingen ook afhankelijk van de grootte van de gemeente:

- in gemeenten met minder dan 10.000 inwoners moeten minstens 3 geledingen vertegenwoordigd zijn;
- in gemeenten met tussen 10.000 en 30.000 inwoners moeten minstens 4 geledingen aangesteld worden;
- in gemeenten van 30.000 tot 50.000 inwoners moeten minstens 5 geledingen vertegenwoordigd zijn;
- in gemeenten met meer dan 50.000 inwoners moeten minstens zes geledingen aangesteld worden.

Belangrijk is verder dat de GECORO wordt **gedepolitiseerd**. In tegenstelling tot de vroegere adviescommissies kunnen leden van het schepencollege of de gemeenteraad géén lid zijn van de GECORO. Van elke politieke fractie in de gemeenteraad wordt wel een vertegenwoordiger uitgenodigd die de vergadering kan bijwonen. Deze gemeenteraadsleden mogen echter de eigenlijke beslissing niet bijwonen en kunnen nooit stemrecht hebben.

Om een efficiënte werking van de GECORO te garanderen, legt het decreet aan de gemeente de verplichting op om een **permanent secretariaat** en de nodige middelen te voorzien op de gemeentelijke begroting voor de GECORO. Het college moet trouwens zelf de secretaris (die geen stemrecht heeft) voordragen. In de meeste gevallen zal dit een gemeentelijke ambtenaar zijn.

Tenslotte voorziet het decreet enkele **onverenigbaarheden**. Zo is het lidmaatschap van de GECORO niet verenigbaar met een mandaat in de provinciale of Vlaamse commissie voor ruimtelijke ordening. Daarnaast mag een benoemd lid van de GECORO niet deelnemen aan de vergadering indien hij of zij een persoonlijk belang heeft bij het plan dat geadviseerd moet worden. Een lid dat bijvoorbeeld werkzaam is bij een studiebureau inzake ruimtelijke ordening zal niet aanwezig kunnen zijn op een vergadering waar geadviseerd wordt over een plan dat door dat studiebureau werd opgemaakt. Een lid van GECORO die een eigendom heeft die van bestemming verandert door een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, zal ook niet kunnen deelnemen aan de vergadering over dat plan.

3. Waarover geeft de GECORO advies?

Vooreerst bevat het decreet een aantal zaken waarover de GECORO verplicht om advies gevraagd moet worden. Er zijn vier decretale verplichtingen, met name:

- advies over het **gemeentelijk ruimtelijk structuurplan**. De GECORO moet zowel advies geven in de voorontwerpfase als in de ontwerpfase. Dit wil zeggen dat de gemeenteraad het gemeentelijk structuurplan pas voorlopig kan goedkeuren nadat de GECORO over het voorontwerp een advies heeft gegeven. Eens het gemeentelijk structuurplan voorlopig is vastgesteld, wordt het onderworpen aan een openbaar onderzoek. Na het openbaar onderzoek krijgt de GECORO twee maanden tijd om alle ingediende opmerkingen en bezwaren te bundelen en te coördineren en vervolgens een eigen advies uit te brengen. De GECORO kan aan de gemeenteraad vragen om de adviestermijn van twee maanden te verdubbelen.
- advies over **gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen** (vroeger **Bijzondere Plannen van Aanleg** (BPA's)). Net zoals voor een gemeentelijk structuurplan moet de GECORO zowel advies geven in de voorontwerpfase als in de ontwerpfase. In de voorontwerpfase wordt een zogenaamd "vooronderzoek" georganiseerd, waarbij alle betrokken administraties (van de Vlaamse overheid, van de provincie,...) advies moeten geven over het uitvoeringsplan. Ook de GECORO moet tijdens dit vooronderzoek een advies uitbrengen. In de ontwerpfase (na het openbaar onderzoek) moet de GECORO alle ingediende opmerkingen en bezwaren behandelen en een eigen advies geven over het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan. De GECORO krijgt hiervoor drie maanden tijd. Zolang een gemeente niet beschikt over een goedgekeurd gemeentelijk structuurplan, is als overgangsmaatregel in het decreet voorzien dat gemeenten BPA's kunnen opmaken die afwijken van het gewestplan. Ook over deze BPA's (onder meer bedoeld voor zonevreemde bedrijven) moet de GECORO advies geven in de voorontwerp- en de ontwerpfase.
- advies over ontwerpen voor of verkavelings- of stedenbouwkundige **verordeningen**. Een verordening bevat stedenbouwkundige voorschriften die door iedereen moeten nageleefd worden (bijvoorbeeld verordening inzake het kappen en planten van bomen, verordening inzake rioleringen,...).
- advies over het **jaarprogramma** inzake ruimtelijke ordening. Ingevolge het nieuwe decreet moet elk college een jaarverslag en een jaarprogramma inzake ruimtelijke ordening opmaken. Het jaarverslag heeft betrekking op het ruimtelijk beleid van de gemeente gedurende het afgelopen jaar, het jaarprogramma heeft betrekking op het te voeren beleid gedurende het volgende kalenderjaar. Het ontwerp jaarprogramma moet steeds voor advies worden voorgelegd aan de GECORO.

Naast deze decretaal verplichte adviestaken kan de GECORO ook steeds op **eigen initiatief** een advies uitbrengen of voorstellen uitwerken inzake de gemeentelijke ruimtelijke ordening. Zo is het bijvoorbeeld perfect mogelijk dat de GECORO zelf een voorstel voor een verordening overmaakt aan de gemeenteraad.

Daarnaast kan het college of de gemeenteraad steeds **advies vragen** aan de GECORO over alle onderwerpen inzake ruimtelijke ordening. Het decreet voorziet expliciet de mogelijkheid dat aan de GECORO advies wordt gevraagd over een vergunningsaanvraag. Die vraag kan uitgaan van de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaar of van het college.

4. Hoe werkt de GECORO?

Om geldig te kunnen beslissen moet **minstens de helft van de leden** aanwezig zijn. Is dit niet het geval, dan kan de GECORO op de eerstvolgende vergadering toch geldig beslissen, ongeacht het aantal leden, over de punten die geagendeerd waren op de vergadering waar niet de helft van de leden aanwezig was. Er wordt gestemd met een gewone meerderheid van stemmen. Bij een staking van stemmen beslist de voorzitter.

Indien de GECORO om advies gevraagd wordt door de gemeenteraad, het college of de stedenbouwkundige ambtenaar, moet de voorzitter de commissie binnen de vijftien dagen

bijeengeroepen. De voorzitter moet dit eveneens doen indien dit gevraagd wordt door minstens één derde van de leden van de GECORO.

Het decreet voorziet voor GECORO de mogelijkheid tot het uitnodigen van **externe deskundigen**. Zo kan de GECORO bijvoorbeeld een mobiliteitsdeskundige uitnodigen om zijn mening te geven over de mobiliteitseffecten van bijvoorbeeld een nieuw bedrijventerrein dat voorzien wordt in een ruimtelijk uitvoeringsplan. Daarnaast kan de GECORO eigen werkgroepen oprichten.

Tenslotte moet elke GECORO een eigen **huishoudelijk reglement** vaststellen. Hierin moet minstens vastgelegd worden:

- hoe de agenda bepaald wordt;
- wat de minimumtermijn is voor uitnodigingen;
- hoe de leden de noodzakelijke documenten kunnen ontvangen;
- hoe adviezen en minderheidsstandpunten worden geformuleerd.

5. Enkele aandachtspunten

Een **vroegtijdige advisering** is van groot belang. Daarom moet een plan in voorontwerpfase altijd grondig geadviseerd worden. Eens een structuurplan of ruimtelijk uitvoeringsplan als ontwerp is vastgesteld, zijn immers alle studies afgewerkt, zijn de afwegingen gemaakt en de politieke beslissingen genomen. In dit stadium zullen de plannen meestal niet fundamenteel meer worden bijgestuurd en zal het vaak niet meer mogelijk zijn om bijvoorbeeld alternatieven voor te stellen.

Zelfs in de fase van een voorontwerp zullen vaak al cruciale politieke beslissingen genomen zijn. Daarom kan het interessant zijn om als GECORO, al dan niet op eigen initiatief, ook al vóór de voorontwerpfase een advies te geven. Hoewel dit wettelijk niet verplicht is, weerhoudt niets een gemeente ervan om effectief in deze startfase een advies te vragen aan de GECORO. Een interessant voorbeeld hiervoor is de procedure die door het stadsbestuur van Gent gevolgd wordt bij het opmaken van de vroegere BPA's. Vooraleer een voorontwerp van BPA wordt opgemaakt, wordt in de stedelijke adviescommissie reeds een eerste overleg met de ontwerper gevoerd om de hoofddoelstellingen van het op te maken voorontwerp vast te leggen. Vervolgens wordt rond elk voorontwerp van BPA een hoorzitting voor de bevolking georganiseerd. Dit voorontwerp en de bedenkingen vanuit de bevolking worden vervolgens opnieuw besproken in de adviescommissie. Op basis van de hoorzitting kan het voorontwerp worden bijgestuurd vooraleer het ontwerp na een openbaar onderzoek wordt vastgesteld. Deze uitgebreide procedure maakt dat de ontwerpers bij de opmaak van een BPA rekening kunnen houden met wat leeft bij de bevolking en dus ook een plan kunnen opmaken waarvoor een maatschappelijk draagvlak bestaat. Bovendien zullen tijdens het uiteindelijke openbaar onderzoek veel minder bezwaren worden ingediend.

Verder is het van belang om gebruik te maken van de mogelijkheid om **eigen voorstellen** uit te werken. Zo kan de GECORO een voorstel opmaken voor een gemeentelijke stedenbouwkundige of verkavelingsverordening. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld verordeningen inzake groenaanplantingen, inzake de aanleg van gescheiden riolering, inzake bepalingen in verband met duurzaam bouwen,... Door gebruik te maken van het eigen initiatiefrecht is de GECORO niet enkel een orgaan dat het gevoerde beleid volgt, maar dit ook actief tracht bij te sturen.

Tenslotte moet als GECORO gewaakt worden over de manier waarop de adviezen behandeld worden door het college van burgemeester en schepenen en door de gemeenteraad. Het college en de

gemeenteraad hebben een **motiveringsplicht** (één van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur) en moeten dus motiveren waarom een bepaald advies al dan niet gevolgd wordt. Het is dan ook van belang om regelmatig te evalueren in hoeverre met de adviezen van GECORO rekening gehouden wordt. Op die manier wordt de gemeentelijke overheid verplicht om effectief rekening te houden met de uitgebrachte adviezen en kan ook de werking van de GECORO zelf worden verbeterd.